

Wet tot wijziging van het Wetboek van strafvordering en de wet van 22 maart 1999 betreffende de identificatieprocedure via DNA-analyse in strafzaken:

Een vernieuwde tekst als gevolg van tien jaar gerechtelijke praktijk

Hildegard PENNE
Jean-Claude LEYS
Anne LERICHE

26 januari 2012

Opmerkingen die aanleiding hebben gegeven tot de nieuwe wet

- een al lang gevraagde modernisering
- voorstellen tot amendering van de wet van 1999 (in werking sinds 2002) sinds 2004
- **Gesignaleerde problemen:**
 - de logge zware procedures
 - het gebrek aan duidelijkheid van de procedure
 - geen optimale aanwending van de DNA-gegevensbanken
 - de noodzaak tot het aanpassen van de lijst van misdrijven betreffende de veroordeelden
 - de lange duur van de onderzoeken en de hoge kostprijs in vergelijking met het buitenland;
 - de behoefte aan nieuwe databanken (o.m. databank verdachten,...)
 - de aanpassing van de nationale wetgeving aan het Verdrag van Prüm, later geïntegreerd in het rechtskader van de Europese Unie

2

Voorgeschiedenis – totstandkoming van de nieuwe wet

- Beleidsverklaring Minister Van Deurzen (april 2008) : driestappenplan
 - vereenvoudiging procedure – efficiënter procesverloop
 - + aanpassingen Prüm
 - kostprijs
 - uitbreiding DNA-databank
- Voorbereiding in technische werkgroep (O.M. (College PG - federaal parket - eerste aanleg)- federale politie - NICC - FOD justitie - beleidscel)
- Voorlegging teksten interkabinettenwerkgroep (nov. 2009)
- Advies privacycommissie dd. 13.01.2010
- Goedkeuring ministerraad dd. 02.04.2010

3

Voorgeschiedenis – totstandkoming van de nieuwe wet

- Advies Raad van State dd. 03.05.2010 (na de val van de regering)
- Lopende zaken /project geblokkeerd
- Werkzaamheden hervat ingevolge nakende deadline (26/08/2011) omzetting Europees besluit
- Goedkeuring ministerraad 13.05.2011
- Behandeling parlement: gestemd plenaire Kamer 20.07.2011
- Evocatietermijn Senaat tot 25.10.2011
- Ondertekening Koning dd. 07.11.2011
- Publicatie B.S. dd. 30.11.2011

4

Doelstelling van de nieuwe wet

- Hoofddoel: verbetering en vereenvoudiging van de procedure
- Werkgroep: bestudering van optimaal procesverloop/ processchema

5

Basisuitgangspunt: een efficiënt procesverloop

- **Nu:**
 - teveel procedurevereisten en tussenstappen
 - onvoldoende voeding van de DNA-gegevensbanken – onvoldoende linken
- **Doel:**
 - ondubbelzinnige en glasheldere procedure
 - één rechtstreekse lijn
 - automatische/ambtshalve gegevensoverdracht (krachtens de wet en behoudens andersluidende opdracht van de behandelende magistraat)

6

Andere doelstellingen:

- *eenduidige, duidelijke en transparante procedure*
- een *maximaal rendement van de DNA-databanken garanderen*
- *kostenbesparend effect*
 - installatie nationale cel
 - centralisatie expertises DNA-profielen van veroordeelden bij één laboratorium
- *link met vingerafdrukken/AFIS-nummer.*
- *noodzakelijk evenwicht* tussen de persoonlijke vrijheden, de privacy van de burgers en de plicht om de samenleving te beschermen.

→ Gezien nieuwe procesverloop geopteerd voor:

Fundamentele herschrijving van volledige wet EN het uitvoeringsbesluit.

Beide zijn parallel uitgewerkt.
Ook K.B. is in ontwerp klaar.

Wet bevat ook al bepalingen inzake tweede fase: reductie van de kostprijs

Centralisatie onderzoek DNA veroordeelden bij één labo - Europese openbare aanbesteding

- advies technische werkgroep ad hoc
- Voorbereidende studie NICC
- Benchmarking

Bestek uitgewerkt in multidisciplinaire werkgroep
Bedoeling proactief tewerk te gaan teneinde te vermijden dat de kosten de pan uitswingen.

Vragen niet opgelost door het nieuwe wetsontwerp: uitbreiding DNA-databanken

- databank verdachten
- databank vermisten
- databank intervenanten

December 2011:

Databank criminalistiek bevat 26.444 DNA-profielen
Databank veroordeelden: 22.920 DNA-profielen
Totaal: 49.364 profielen

DNA-Databank verdachten

- Doel: de registratie van de DNA-profielen van verdachten
Gekoppeld aan aantal voorgaanden/recidivisten?
Of bepaalde misdrijven?
- Een politieke keuze

Opbouw wetsontwerp

-De eerste artikelen : wijziging van het wetboek van Strafvordering.

- Art. 44 ter : definities
- Art. 44 quater: sporen
- Art. 44 quinquies: verdachten met toestemming: PdK
- Art. 44 sexies: niet-verdachten met toestemming: PdK
- Art. 90 undecies: verdachten onder dwang: OR
- Art. 90 duodecies: niet-verdachten onder dwang: OR
- Art. 158 quinquies: bodemrechter :politierechtbank
- Art. 190 quater: bodemrechter :correctionele rechtbank

- Vanaf artikel 10 : wijzigingen aan DNA-wet

Hoofdbepalingen tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering

Wijziging van art. 44ter: definities:
invoer van nieuwe bepalingen

Hoofdbepalingen tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering

Art. 44 quater: sporen

- De deskundige zendt ambtshalve de profielen door om opgeslagen te worden in de DNA-gegevensbank criminalistiek, behoudens gemotiveerde andersluidende beslissing van magistraat
- Kortere termijn voor onderzoek stalen en vergelijkende onderzoeken (1 maand) behoudens bijkomende termijn toegestaan door magistraat
- Stalen van sporen gedurende 30 jaar bewaard

Hoofdbepalingen tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering

Art.44quinquies : verdachten met toestemming : PDK

- Leeftijd van 16 jaar
- Opheffing van de voorwaarde dat er voorafgaandelijk een spoor van menselijke cellen is aangetroffen
 - Afnames bepaald door het bestaan van aanwijzingen van schuld bij het plegen van de feiten van de zaak, of bij het plegen van gelijkaardige feiten
- Eenmalige vergelijking van het referentieprofiel van de verdachte met de DNA gegevensbank, zowel criminalistiek als veroordeelden (alassen), zelfs bij afwezigheid van een spoor in de aanhangige zaak
- Vergelijking referentieprofiel met aangetroffen sporen
 - Enkel bij positieve link tijdens vergelijking wordt profiel ambtshalve overgemaakt en opgeslagen.

16

Hoofdbepalingen tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering

- Opslagen profielen: systematische vergelijking
 - nationale DNA gegevensbanken
 - buitenlandse gegevensbanken (verbanden met buitenlandse dossiers)
- + Ingeval van een positief verband: het opslaan van dit verband
- Termijnen voor onderzoek verkort
- Tegenonderzoek: enkele preciseringen
- Ambtshalve vernietiging van referentiestalen en geëxtraheerde DNA binnen de 6 maanden

17

→ Door de nieuwe wet: vergroten van het repertorium van door een spoor geïdentificeerde verdachten binnen de gegevensbank Criminalistiek

- Door de nieuwe wet zullen er meer verdachten getest worden dan in het verleden:
- schrapping van de vereiste van het voorafgaand bestaan van een biologisch spoor;
 - mogelijkheid van éénmalige vergelijking zelf bij afwezigheid van een spoor in de aanhangige zaak;
 - de notie 'gelijkaardige feiten'.

18

Hoofdbepalingen tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering

Art.44sexies: niet-verdachten met toestemming:PDK

- Ander procesverloop voor derden
 - vergelijkingen beperkt tot sporen van lopend dossier
 - nooit toegezonden aan de DNA-gegevensbanken, noch om te vergelijken noch om op te slaan
- Om onderscheid te garanderen:
 - geen uniek DNA-codenummer toegekend
 - hoedanigheid vermeld

Hoofdbepalingen tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering

Art. 90 undecies: verdachten met dwang: OR

voorwaarden zijn strenger gelet op dwang:

- huidige vereiste strafmaat (minimum 5 jaar gevangenisstraf of zwaarder) behouden

Art. 90 duodecies: niet-verdachten met dwang: OR

Bijkomende voorwaarde gelet op dwang:

- strafmaat
- direct verband met gerechtelijk onderzoek

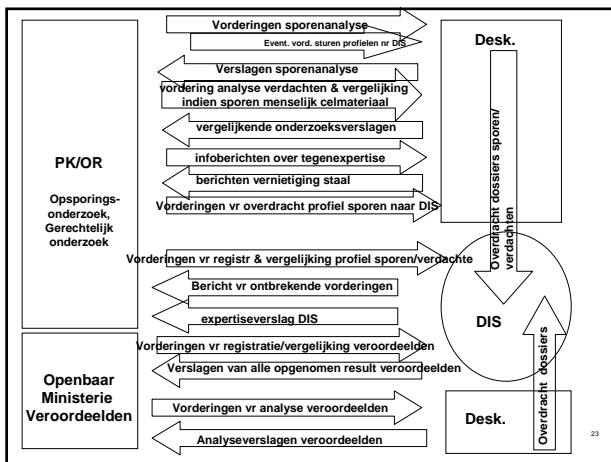
In de fase van de berechtiging

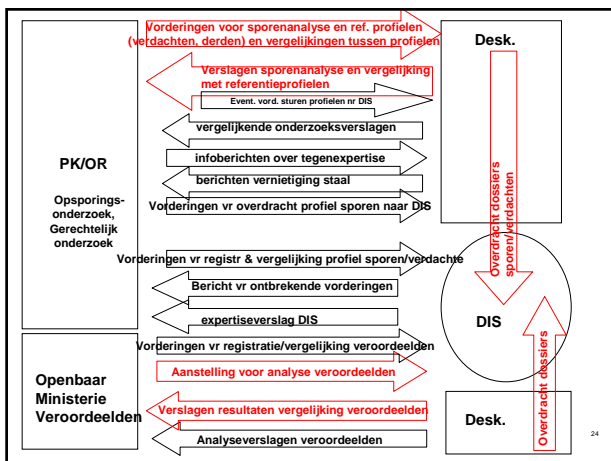
Art.158quinquies & 190quater

- De rechtbank kan op eigen initiatief of op vraag van de partijen de PdK uitnodigen de OR te vorderen om te laten overgaan tot
 - sporenanalyse
 - afname van referentiestaal en vergelijking met sporen

De procedurevereenvoudingen in schema

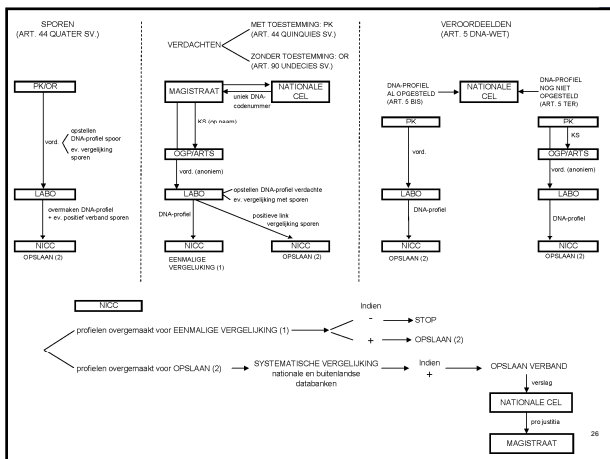

Opstellingstermijnen voor DNA-profielen van sporen en individu's en voor vergelijkingsprofielen met de nationale DIS

Expertisetermijnen	1999	2011
Analyse sporen/verdachte/derde en onderlinge vergelijking	3 maanden	1 maand
Overdracht profiel sporen/verdachte aan DIS	Naar oordeel	15 dagen
Tegenexpertise verdachte	Naar oordeel	1 maand
Profieling van de veroordeelde	Naar oordeel	1 maand

25

26

Bepalingen tot wijziging van de DNA-wet van 1999

- **Artikel 2: definities**
- **Artikel 3: doelstelling**

"DNA-onderzoek en de vergelijking van DNA-profielen mogen enkel uitgevoerd worden in strafzaken teneinde de bij misdrijven betrokken personen direct of indirect te kunnen identificeren, met het oog op het opheffen van de vermoedens die rusten op andere personen of om hun onschuld te bewijzen."

27

Bepalingen tot wijziging van de DNA-wet van 1999

Invoeging nieuw artikel 3bis: oprichting nationale cel

- dienst georganiseerd bij O.M. op nationaal niveau onder gezag van een magistraat
- opdrachten nationale cel:
 - toekenning van een uniek DNA-codenummer aan verdachten –veroordeelden
 - beheer nationaal code-databestand
 - coördinatie en beheer van de uitwisseling en overdracht van informatie tussen nationale DNA-gegevensbanken, magistraten en erkende labo's
 - opstellen van pro justitia die overeenkomst tussen codenummer en naam van de betrokkene aantoont
 - coördinatie en beheer referentiestalen en opdrachten DNA-onderzoek veroordeelden
 - advies College PG inzake strafrechtelijk beleid DNA

Bepalingen tot wijziging van de DNA-wet van 1999

Artikel 4 : DNA-databank criminalistiek

Verwijdering van DNA-profielen van sporen uit de gegevensbank Criminalistiek

- Op bevel van het OM, indien niet meer nodig voor strafprocedure
- Niet-geïdentificeerde DNA-profielen: automatisch na dertig jaar
- Geïdentificeerde DNA-profielen:
 - op bevel van OM na definitieve gerechtelijke beslissing:
 - < bij veroordeling: opname in DNA databank veroordeelde
 - buitenvervolgving of vrijspraak: verwijdering
 - op bevel van het OM op vraag van de betrokken persoon, bij buitenvervolginstelling of vrijspraak

Bepalingen tot wijziging van de DNA-wet van 1999

Artikel 5: DNA-gegevensbank veroordeelden

- Verdubbeling van de lijst met misdrijven die worden geregistreerd
- Ook voor veroordeling tot werkstraf
- Veroordeling voor poging tot het plegen van een van deze misdrijven
- Profiel van de veroordeelde wordt 30 jaar na het opslaan ervan automatisch verwijderd, tenzij magistraat kortere termijn heeft bepaald (bv. eerherstel)

Invoeging nieuw art. 5bis: veroordeelde: procedure indien na raadpleging nationale cel blijkt dat DNA-profiel al is opgesteld

Invoeging nieuw artikel 5ter: veroordeelde: procedure indien DNA-profiel nog niet is opgesteld.

- kortere termijn voor opstellen profiel
- opstellen van verslag door deskundige geschrapt
- ambtshalve overdracht profielen
- ambtshalve vernietiging referentiestaal en afgeleide stalen

Bepalingen tot wijziging van de DNA-wet van 1999

Invoeging nieuw artikel 5 quater: Vergelijkingen DNA-gegevensbank

- ↳ **Vroegere wetgeving:** gemotiveerde vordering van magistraat noodzakelijk aan deskundige NICC
- ↳ **Nieuwe wetgeving:** nationale beheerder krijgt ambtshalve taak alle opgeslagen DNA-profielen systematisch met elkaar te vergelijken
- ↳ **Vereenvoudiging verslaggeving nationale beheerder:**
 - positieve hit: uitgebreid verslag
 - geen hit: eenvoudige kennisgeving
- ↳ **Uitslag binnen de 15 dagen meegedeeld aan de betrokken magistraat.**
Via nationale cel : indien positieve hit met DNA codenummer pro justitia opgesteld en overgemaakt aan de betrokken magistraat.

Bepalingen tot wijziging van de DNA-wet van 1999

Artikel 8 : Omzetting Prüm

- **Internationale uitwisselingen:**
 - Enkel via nationale contactpunten (België: NICC bevoegd)
 - Automatische vergelijking krachtens kaderbesluit EU 2008/615/JBZ
 - Enkel om strafbare feiten op te sporen
- **Vergelijking via hit/no hit systeem.**
- De uitgewisselde profielen mogen geen parameters bevatten waarmee de betrokken persoon rechtstreeks kan worden geïdentificeerd.
- Identiteitgegevens kunnen slechts uitgewisseld worden via wederzijds rechtshulpverzoek.
- **Beheerder van de nationale gegevensbank: toezicht op de naleving van de privacyregels en jaarlijks verslag aan de privacycommissie.**

Inwerkingtreding van de nieuwe wet

Art. 24: de Koning bepaalt de datum waarop deze wet in werking treedt.

Nog te doen:

1. Europese evaluatieprocedure
 - vragenlijst inzake bepalingen gegevensbescherming en DNA
 - evaluatiebezoek ter plaatse
 - proefrun
 - evaluatieverslag
 - besluit van de Europese Raad
2. Oprichting Nationale cel O.M.
 - benoeming magistraat en aanstelling personeel
 - computerprogramma voor de codering van de unieke DNA-codenummers
3. Koninklijk Besluit
4. Openbare aanbestedingsprocedure DNA-profielen veroordeelden
